

Natuurmonument „de Beer”

Overzicht van de Kievitplas, op de achtergrond het weidegebied en de akkers van de Nieuwe Polder

O f schoon Schiedam met omgeving betrekkelijk arm is aan natuurschoon, vinden we toch niet zo heel ver uit de buurt zeldzaam fraaie natuurmonumenten, waar de vogel- of plantenliefhebber en de natuurminnaar in algemene zin, zijn hart kan ophalen.

Een van deze terreinen, het Natuurmonument „De Beer”, het westelijk gedeelte van het eiland Rozenburg tegenover Hoek van Holland, is vooral voor de vogelaar van bijzondere betekenis.

Wel heeft „De Beer” sterk geleden door het optreden van onze ex-bezitters, die niet schroomden om uiterst fraaie duinterrainen te veranderen in foei-lijke en bijna niet te slopen bunkercomplexen. Bovendien heeft men dwars door het duin een straatweg aangelegd en daarachter weer een kaarsrechte dijk, die alle uitzicht op de zee totaal wegneemt. Door deze weg en dijk is het landschap om zo te zeggen in tweeën gesplitst, n.l. het min of meer ten dode opgeschreven duingebied en

het brede groene strand met daarachter weer het gewone zeestrand.

Ook aan de zuidzijde, dus tegenover de Brielse Maas, is een dijk opgeworpen aan de binnenzijde waarvan zich enorme in cultuur gebrachte landerijen bevinden, waar men voor de oorlog een ondoordringbaar rietmoeras vond. Onmiddellijk achter deze dijk is nog

een groot gedeelte rietmoeras aanwezig, dat tenslotte overgaat in min of meer brede slikgebieden tot aan het water van de Brielse Maas toe. Vooral dit moeras en aangrenzende slikken, waar doorheen de nodige krekens kronkelen, die bij hoog water breed en onbetrouwbaar zijn, herbergen vooral in het winterhalfjaar ongekende hoeveelheden vogels, die leven van hetgeen de zee na hoog water heeft achtergelaten.

In de krekens en plassen wemelt het dikwijls van allerlei soorten eenden. Vaak ontmoeten we daar azende ganzen, lepelaars, reigers en aalscholvers en daarboven zweven dikwijls verschillende roofridders, zoals bruine kiekendieven, die overigens in het rietmoeras hun horst hebben. Verder overwinterende buizerden en slechtvalken en hadden we dit voorjaar niet het voorrecht zelfs tot tweemaal toe de koninklijke zeearend, de grootste van alle arenden, op een paal te zien zitten. Het noordelijk gedeelte van „De

Beer" van de bewakerswoning tegenover de aanlegsteiger af, tot aan de eerste grote bunker, is wat duingebied betreft nog het meest gespaard. Hier vinden we links en rechts van de weg, die voor de oorlog Vlierenlaan heette en welke naam voor zichzelf sprak, nog heel mooie diepe met duindoorns en vlieren begroeide dalen, waar in het voorjaar talrijke zangers hun schone stemmen laten horen. Verleden jaar telden we in Mei op een afstand van wellicht een kleine tien minuten niet minder dan 25 nachtegalen. Dit gebied is tevens een unieke schuil- en voedselplaats voor de duizenden en nog eens duizenden zangers onder de trekvogels, die in het najaar op de doortrek „De Beer" bezoeken. In verband met de vogeltrek is ook de zuidpier zeer belangrijk. Hier zien we tijdens voor- en najaarstrek de vogelscharen passeren als zij van hun winterkwartieren terugkeren of daar heen trekken.

Een wandeling over de pier is altijd interessant, natuurlijk alleen bij niet te hoge waterstand, waar men de binnenkomende en uitvarende schepen kan gadeslaan. Aan het eind van de pier ontdekken we vaak de scheiding van zoet en zout water, respectievelijk bruin en groen gekleurd, die door de Hoekse zeelui heel karakteristiek het naadje wordt genoemd. In de omgeving van het naadje bemerken we, vooral ook weer in het winterhalfjaar, tal van eenden en duikers tot de vrij zeldzame eidereenden toe.

Opvliegende vogels

Het groene strand vormt in het voorjaar wel de grootste aantrekkelijkheid van „De Beer". Hier broeden duizenden zeevogels, zoals kapmeeuwen, grote sterns, visdiefjes, dwergsterns, kluten, scholeksters, bontbekken strandpleviertjes. Van de zuidpier af in zuidelijke richting wandelend komt men eerst bij de grote kolonie kapmeeuwen,

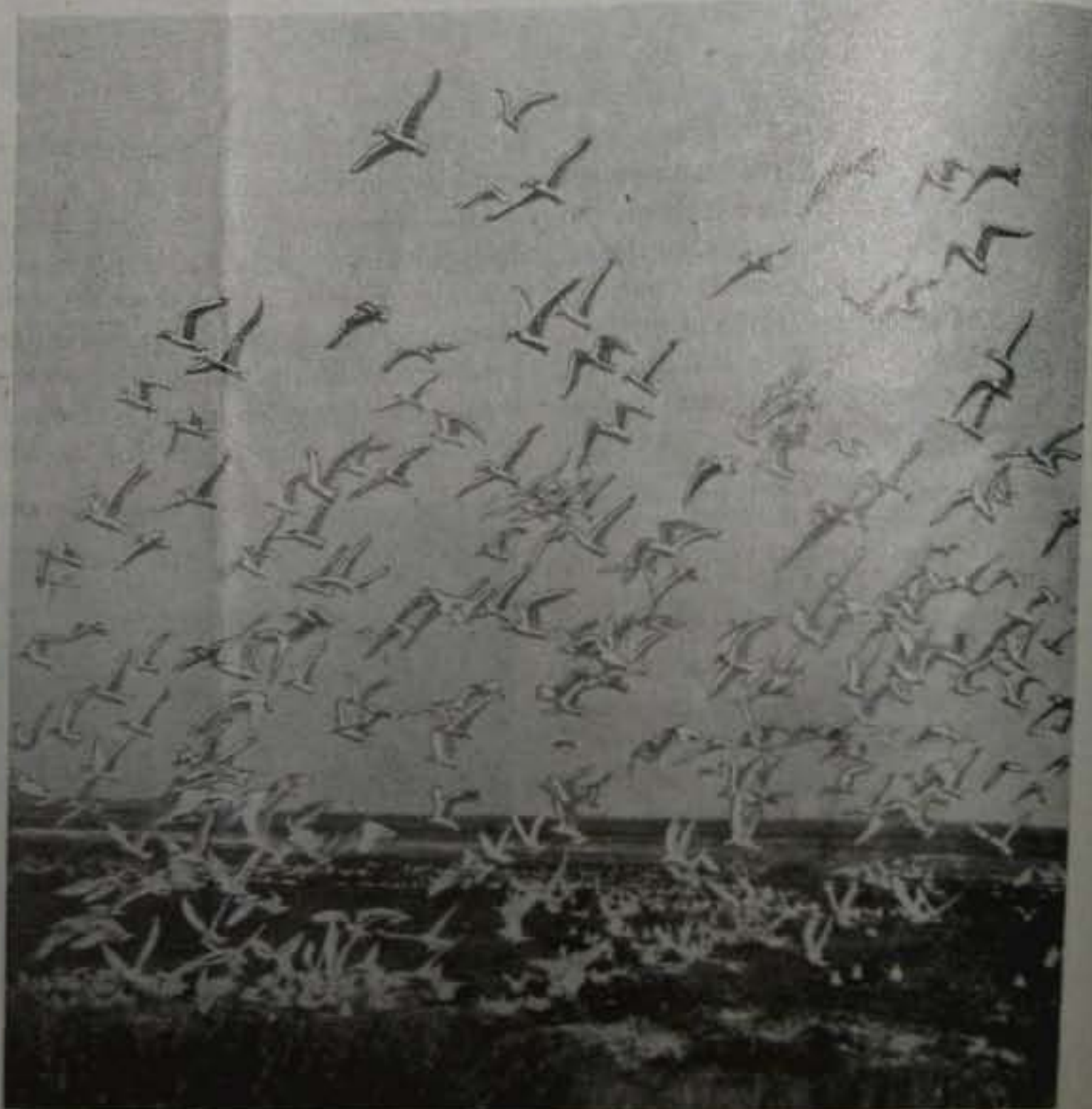
die een 4000 à 5000 nesten groot is. Het is er een leven als een oordeel van al die kriesende vogels en dit komt heus niet alleen omdat de bewaker met een aantal bezoekers langs de nesten wandelt. Ook wanneer er geen menselijk wezen te bekennen is, is het gekraak en gekrijs niet van de lucht. Het schijnt er nu eenmaal bij te horen.

Nadat de eieren ruim drie weken bebroed zijn, tuimelen de meeuwenkuikentjes nat en lelijk uit de eischaal, doch na als enkele uren hun pakje is gedroogd, zijn het de mooiste donsballietjes die men zich maar denken kan.

Midden in dit kapmeewendorp bevindt zich ieder jaar een nederzetting van grote sterns, wier nesten veelal niet meer dan 10 tot 20 cm uit elkaar liggen, zodat men met recht kan zeggen, dat de sterns mannetje aan mannetje zitten. Intussen zijn deze dieren minder strijdlustig van aard dan de meeuwen, ofschoon het ook in deze kolonie zelden rustig is.

Iets verder vinden we een tweede kapmeewenkolonie, die doorgaans uit iets meer dan 1000 nesten bestaat. Tussen deze beide kolonies, doch iets meer naar binnen, vinden we steeds de nesten van de echte weidevogels, n.l. Kieviten, grutto's, tureluurs en kempahanen.

In gebieden, waar schelpen voorkomen, zien we de nesten van de bontbek-

en de strandplevieren en indien zo'n schelpenstrandje wat uitgebreider is, dan kunnen we daar kleine kolonies dwergsterns verwachten, variërend van 10 tot 20 nesten. De eieren van deze vogels zijn uiterst moeilijk te vinden om de eenvoudige reden, dat de dwergstern zijn eieren zonder meer tussen de schelpen deponereert en er dus van een nest in het geheel geen sprake is.

Eveneens op het strand, doch voornamelijk in het zuidelijk gedeelte van „De Beer”, broedt de sierlijke en elegante kluut, de vogel met de kromme naar omhoog gebogen snavel. Deze snavel is uitermate geschikt om de kleine plasjes naar allerlei kleine organismen af te romen.

Voorts broeden over het hele strand en de lage duintjes enkele duizenden visdiefjes of gewone sterns, welke vogels we hier boven onze havens in de zomer ook dikwijls zien. Het zijn buitengewoon behendige vliegers die plotseling, wanneer ze een visje menen te ontdekken, in het water ploffen en daarna met een triomfantelijke kreet met een visje tussen de snavelhelften verder wicken.

Thans bedraagt het aantal visdiefjes-nesten tussen de 3000 en 4000 stuks, hetgeen ongeveer een tiende gedeelte is van het aantal van vóór de oorlog. Gelukkig breidt het aantal nesten zich nu ieder jaar weer uit.

Mei

De gedachte aan Mei roept een beeld op van ongerepte schoonheid. De natuur heeft zich met Pasen een nieuw costuum aangemeten en houdt nu „show” met alle nuances groen, geborduurd met een weelde van bloemen in alle kleuren. De vogels zijn bedrijviger dan ooit, zij zingen het hoogste lied en... Klokke 1 Mei deponeren ze hun ei. De reigers in de Plantage kokhalzen van louter plezier, pas op voor hun zachte eitjes!...

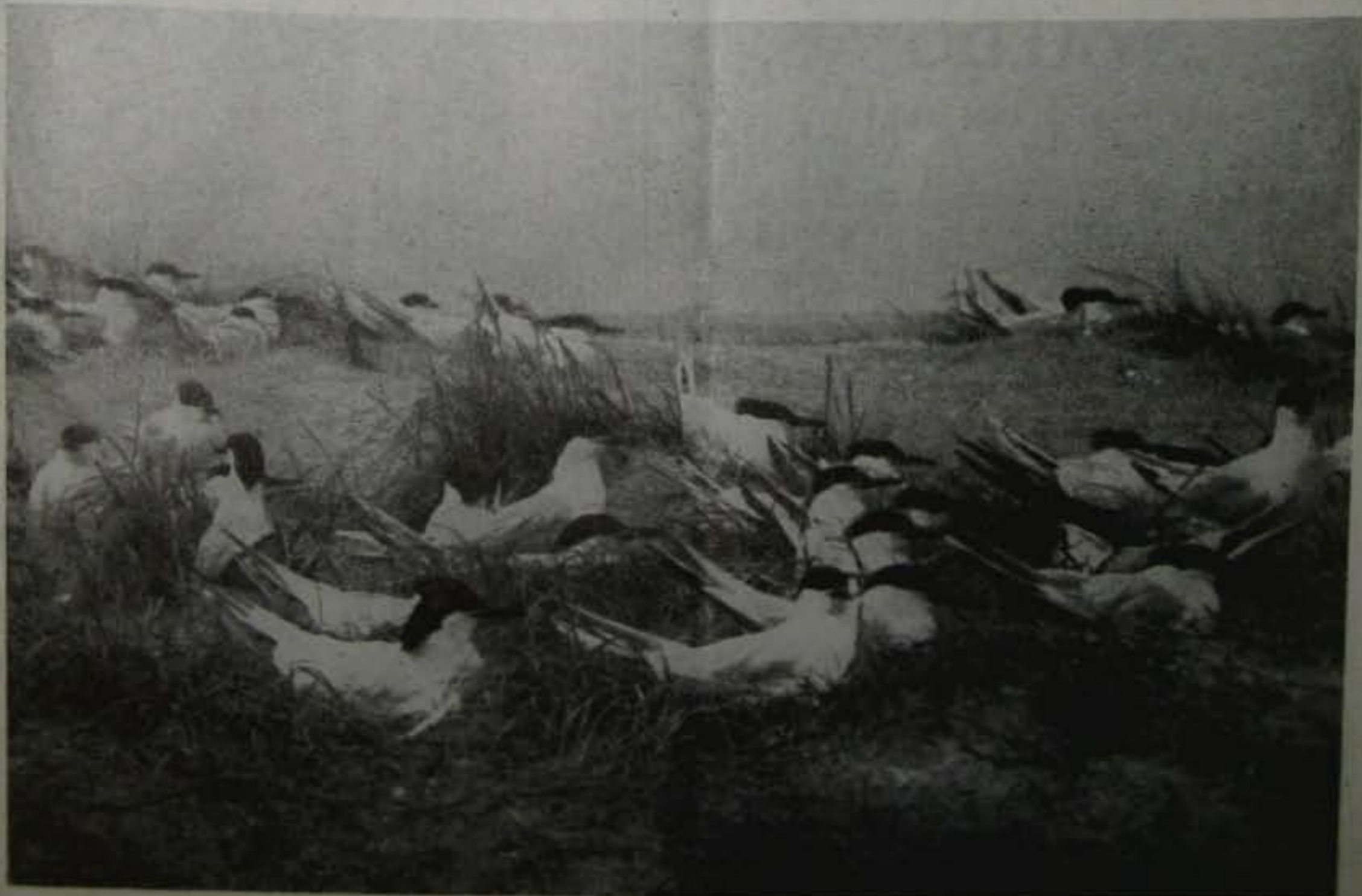
Ook de stadsmens verlangt naar een nieuw costuum, maar hij heeft geen punten. Hij verlangt naar vakantie, maar het is nog te vroeg. En toch wil hij naar buiten, al is het dan maar voor een dag of een middag. Het mag niet te ver zijn. Zoekt u een stuk ongerepte schoonheid in de naaste omgeving van de stad? Ga dan eens naar het natuurmonument „De Beer” op het eiland Rozenburg. Het zal een openbaring voor u zijn en „a joy for ever”.

In onderstaand artikel wordt vooral geschreven over de vogelstand op „De Beer”. Want van 15 April—15 Juni is het broedtijd. En er worden daar dan zoveel eieren zo maar op het strand gedeponeerd, dat men op moet passen om ze niet te vertrappen. Daarom is er in die tijd ook maar een beperkte mogelijkheid tot bezoek. Men wordt dan door de opzichter rondgeleid door de broedplaatsen, hetgeen buitengewoon interessant is.

Het reservaat is te bereiken per trein en boot, per fiets en per auto. Ga er niet zo maar heen, want dan krijgt u geen toegang! Alle inlichtingen en ook toegangskaarten kunt u krijgen bij het Algem. Secretariaat van de Schiedamse Gemeenschap: Nieuwstraat 12, telefoon 68043, Schiedam.

Tenslotte broeden op enkele duintjes de kolossale zilvermeeuwen, die evenwel zo veel mogelijk in toom worden gehouden vanwege hun roofzucht ten opzichte van eieren of jongen der andere broedvogels.

De fraaie bergeenden eindelijk maken hun nest heel gemoedelijk in een verlaten konijnenhol en als de jongen uitgekomen zijn, trekt de hele familie duin op duin af in de richting van de slikken in het Zuiden. A. DE JONG.

Grote sterns op de broedplaats